

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Ilgtspējīgu ražošanas un patēriņa modeļu veicināšana ES" (izpētes atzinums)

(2012/C 191/02)

Ziņotāja: **LE NOUAIL MARLIÈRE kdze**

ES prezidentvalsts Dānija 2012. gada 11. janvārī saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

"Ilgtspējīgu ražošanas un patēriņa modeļu veicināšana ES"

(izpētes atzinums).

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2012. gada 10. aprīlī.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 480. plenārajā sesijā, kas notika 2012. gada 25. un 26. aprīlī (26. aprīļa sēdē), ar 124 balsīm par, 8 balsīm pret un 5 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1 Atbilstoši prezidentvalsts Dānijas aicinājumam EESK ir novērtējusi tos instrumentus un pasākumus, kas ir nepieciešami pārejai uz ilgtspējīgiem ražošanas un patēriņa veidiem. Atzinīgi vērtējot Eiropas iestāžu ieguldīto darbu un izpratni par to, ka ir jānodrošina taisnīga pāreja, EESK iesaka izveidot jaunu ekonomiskā modeļa redzējumu, visus organizētās pilsoniskās sabiedrības partnerus iesaistot īpašā apspriežu forumā, lai noteiktu mērķus un uzdevumus un izstrādātu atjauninātu pārraudzības procesu.

1.2 Lietderīgi būtu:

— no vienas puses, pastiprināti saskaņot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanas politikas jomas un, no otras puses, īstenot "Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā" ⁽¹⁾; mudināt dalībvalstis šīs politikas jomas īstenot, izmantojot šo ceļvedi un Eiropas pusgadu;

— izmantot plašu transversālo īstenošanas un stimulēšanas instrumentu klāstu, piemēram, pakāpeniski izskaust tādus produktus, kas nav ilgtspējīgi, veidot taisnīgāku nodokļu politiku, veicināt videi nekaitīgu publisko iepirkumu, pakāpeniski atcelt tās subsīdijas, kuras piešķirot netiek ņemta vērā negatīvā ietekme uz vidi, atbalstīt pētniecību un ekoinovāciju, internalizēt vides izmaksas, nodrošināt citu uz tirgu balstītu stimulēšanas līdzekļu inovāciju, aicināt patērētājus un strādājošos aktīvi iesaistīties pārejas procesos.

1.3 Pasākumi ir jāveic arī finanšu sistēmā ⁽²⁾, lai tā kalpotu noturīgai ražošanas un patēriņa ekonomikai un galvenokārt būtu vērsta uz tām jomām, kuru ekoloģiskās sekas ir visbūtiskākās, piemēram, uz lauksaimniecības pārtikas produktu ražošanu, mājokļiem, infrastruktūru un transportu.

1.4 Turklāt jautājums būtu jāskata ne tikai enerģētikas un siltumnīcefekta gāzu emisiju jomas robežās, bet plašāk, pievēršoties arī citiem resursiem un vidi ietekmējošiem faktoriem, piemēram, ūdens resursu pārvaldībai un aizsardzībai, zemes izmantošanai, gaisa piesārņošanai, un būtu jāņem vērā produktu globālā ietekme uz vidi.

1.5 Atbalstot ražošanas procesu uzlabošanu un produktu pilnveidi, būs iespējams patērētājiem un lietotājiem piedāvāt produktus un pakalpojumus, ko viņi, mainoties attieksmei un viedoklim, būs gatavi pieņemt.

1.6 Visbeidzot, lai veicinātu ilgtspējīgus patēriņa modeļus un ilgtspējīgu dzīvesveidu, stiprinot patērētāju un taisnīgajā tirdzniecībā iesaistīto ražotāju apvienību lomu, ir jāveicina un jāaizsargā parazitiskam patēriņa modelim alternatīvas iniciatīvas un jāatbalsta labākā prakse.

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

⁽²⁾ EESK atzinums par tematu "Finanšu pakalpojumu regulēšana ilgtspējīgai izaugsmei", ziņotājs *IoZIA* kgs, OV C 107, 6.4.2011, 21. lpp., un EESK atzinums par tematu "Ekonomikas politikas koordinēšanas uzlabošana stabilitātei, izaugsmei un nodarbinātībai — instrumenti labākai ES ekonomikas pārvaldībai", ziņotājs *Palmieri* kgs, OV C 107, 6.4.2011, 7. lpp.

2. Ievads

2.1 Lai saskaņotu gan pasākumus krīzes pārvarēšanai un izaugsmes atjaunošanai, gan ES saistības klimata pārmaiņu mazināšanas jomā, Dānijas valdība 2011. gada decembrī aicināja EESK izstrādāt izpētes atzinumu par **ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanu**. Atsaucoties uz Komisijas “Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā” un ilgtspējīga patēriņa un ražošanas robežzīmēm⁽³⁾, Dānijas valdība aicināja EESK novērtēt instrumentus, kas nepieciešami Eiropas ekonomikas pārejai uz ilgtspējīga patēriņa un ražošanas modeli.

2.2 Līdz šim ekonomikas attīstība bija balstīta uz izsīkstošo enerģiju un pamatresursiem, pamatojoties uz uzskatu, ka cilvēks ir dabas valdnieks un pavēlnieks. Preču ražošanu un pakalpojumu joprojām raksturo to izmaksu eksternalizācija, kuras būtu jāsaista ar izsīkstošo dabas avotu izmantošanu un siltumnīcefekta gāzu un piesārņojošu vielu emisiju vidē. Tirgus ekonomikā ar stingrām normām būtu pēc iespējas plašāk jānosaka, ka ekonomikas dalībniekiem šīs izmaksas ir jāinternalizē, un šādas normas būtu jāpiemēro vispārēji.

2.3 Ilgtspējīgs patēriņš un ražošana kā tādu pakalpojumu un produktu lietošana, kas ar samazinātu dabas resursu izmantošanu sniedz vairāk vērtību, ir pamats resursu efektivitātes palielināšanas un videi nekaitīgas ekonomikas veicināšanas stratēģijām. Komisija 2008. gadā pieņēma savu pirmo ilgtspējīga patēriņa un ražošanas rīcības plānu, kas ietver ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanas politikas pamatnostādnes⁽⁴⁾. Ņemot vērā šīs robežzīmes, 2012. gadā Komisija pārskata ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politikas jomas.

3. Ilgtspējīgs patēriņš un ražošana — nepieciešamā politika un instrumenti

3.1 Veidot kopēju atjauninātu ekonomiskā modeļa redzējumu

3.1.1 Lai gan ilgtspējīguma koncepcija ir labi integrēta stratēģijā “Eiropa 2020”, praktiskajā politikas īstenošanā tā bieži tiek atstāta novārtā, un tas ir viens no iemesliem, kuru dēļ ar ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu saistītajai politikai ir tik ierobežota ietekme. Mūsdienu ekonomikas modeļa pamatmērķis ir radīt izaugsmi un veicināt patēriņu, un vispārējie sasniegumi tiek vērtēti pēc IKP. Pārejot uz ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, būtu jāveic atklātas un pārredzamas debates par tādu ekonomisko modeli, kas nodrošina pašapgādi, un tā rezultāti būtu jāvērtē, izmantojot rādītājus, kas ir plašāki par IKP un kas ļauj noteikt ietekmi uz vidi, humāno un sociālo labklājību un pārticību. Iepriekšējos atzinumos EESK piedāvāja Komisijai sadarbību, lai izveidotu ilgtspējīgam patēriņam vēltu forumu, kas dotu iespēju pētīt tās vērtības, kuras varētu būt ilgtspējīgas

ekonomikas pamatā, faktoros, kas liedz cilvēkiem izvēlēties ilgtspējīga patēriņa modeļus, un pieredzi, kas uzkrāta par tādu dzīvesveidu, kura ietekme uz vidi ir neliela⁽⁵⁾.

3.2 Noteikt mērķus un uzdevumus un izstrādāt pārraudzības procesu

3.2.1 Jāaptver ir daudzas politikas jomas. Nolūkā pārraudzīt panākumus ilgtspējīga patēriņa un ražošanas mērķu sasniegšanā un novērtēt pašreizējo stāvokli būtu jāizveido stabila datu bāze, kas ietvertu datus par ražošanas un patēriņa ietekmi uz vidi, lai noteiktu politikas instrumentu efektivitāti, padziļinātu stratēģijas un mērķus, pielāgotu prioritātes un izstrādātu pārraudzības procesu.

3.3 Pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana

3.3.1 Lai pāreja uz videi nekaitīgu un ilgtspējīgu ekonomiku norisinātos veiksmīgi, ir nepieciešams iesaistīt pilsonisko sabiedrību pasaules, valstu un vietējā mērogā. Šādu pāreju būs iespējams īstenot tikai tad, ja uzņēmumi, patērētāji un strādājošie ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu uzskatīs par vēlamu iespēju un mērķi. Visos līmeņos būtu jāizveido piemērotas dialoga un demokrātiskas līdzdalības sistēmas⁽⁶⁾.

3.3.2 Tāpēc rūpniecības investīcijas, Eiropas uzņēmumu konkurētspēju un patērētāju pirktspēju ir jāpārtrauc pretstatīt citu citai. Paaugstinot patērētāju prasību līmeni, izmantojot Eiropas pētniecības rezultātus un īstenojot vides aizsardzības mērķus, vispārliciecināšāk tiks stimulēts Eiropas iekšējais tirgus. Tāpēc ir nepieciešams arī, lai investīcijas paliktu Eiropā.

3.4 Padziļināti saskaņot ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politikas nozares un “Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā”

3.4.1 Komisija ar pamatiniciatīvu un “Ceļvedi par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā”⁽⁷⁾ resursu efektīvas izmantošanas jautājumu ir izcēlusi Eiropas ekonomikas priekšplānā. Ceļveža īstenošana ir iekļauta stratēģijā “Eiropa 2020” un saistīta ar

⁽³⁾ COM(2011) 571 final; 6. un 7. lpp.

⁽⁴⁾ COM(2008) 397 final.

⁽⁵⁾ EESK atzinums par tematu “Veidot ilgtspējīgu ekonomiku, veicot izmaiņas Eiropas patēriņa modeli”, ziņotāja *Darmanin* kdze, OV C 44, 11.2.2012., 57. lpp., un (vēl nav publicēts OV) — EESK atzinums par tematu “IKP un ne tikai. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība papildu rādītāju izvēlē” (pašinicatīvas atzinums), ziņotājs *Palmieri* kgs.

⁽⁶⁾ OV C 44, 11.2.2012., 57. lpp.

⁽⁷⁾ COM(2011) 571 final — EESK atzinums par tematu “Ceļvedis par resursu efektīvu izmantošanu Eiropā”, ziņotāja *Egan* kdze (vēl nav publicēts OV).

Eiropas pusgadu. EESK iesaka ilgtspējīga patēriņa un ražošanas rīcības plāna pārskatīšanu cieši saistīt ar Ceļveža īstenošanu un ar Septīto Vides rīcības programmu ⁽⁸⁾, lai ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politiku pozitīvi ietekmētu pieaugošā resursu efektīvas izmantošanas politikas nozīme un Eiropas pusgada pārraudzības pasākumi. Ja resursu efektīvas izmantošanas rādītājus papildinātu ar vēl dažiem ilgtspējīga patēriņa un ražošanas rādītājiem, tiktu izveidots pamats ilgtspējīga patēriņa un ražošanas pārraudzības mērķiem un sistēmām.

3.5 Mudināt dalībvalstis

3.5.1 Iepriekš ieteiktie ilgtspējīga patēriņa un ražošanas mērķi varētu veicināt tās politikas attīstību, ko šajā jomā īsteno dalībvalstis. Tām izdevīga varētu būt ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politikas integrēšana Ceļveža īstenošanā un ar Eiropas pusgadu saistītajos pārraudzības procesos.

3.6 Izmantot plašu ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politikas instrumentu klāstu

3.6.1 Ņemot vērā ilgtspējīga patēriņa un ražošanas atbalsta politikas jomu transversālo raksturu un tos daudzus aspektus, ar kuriem jārēķinās, būtu vēlams izveidot vai piesaistīt plašu politikas instrumentu klāstu dažādos līmeņos, lai veicinātu ražošanas un patēriņa modeļu maiņu ilgtspējības virzienā. Eiropas līmenī dalībvalstīm un pašvaldībām ir jāattīsta aktīva politika. Izvēlētajiem instrumentiem jāaptver reglamentējoši un brīvprātīgi pasākumi, īpaši tādi reglamentējoši pasākumi, kuru mērķis ir pakāpeniski izskaust neilgtspējīgus produktus, taisnīgākas nodokļu politikas veicināšanas instrumenti, videi nekaitīga publiskā iepirkuma veicināšana, pakāpeniska tādu subsīdiju atcelšana, kurās netiek ņemta vērā negatīvā ietekme uz vidi, pētniecība un ekoinovācija, vides izmaksu internalizācija un citi uz tirgu balstīti veicināšanas pasākumi, kā arī patērētāju un strādājošo aktīva līdzdalība pārejas procesā ⁽⁹⁾.

3.6.2 Eiropas Komisijas Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas rīcības plāns 2008. gadam bija balstīts uz šo jaukto politisko pieeju, un tā būtu jāsauglabā arī, veicot šo pārskatīšanu. Tomēr būtu iespējams noteikt tālejošākus mērķus un pielāgot instrumentus, ņemot vērā sasniedzamos mērķus, līdzšinējos nepietiekamos panākumus un iespēju novērst krīzi, izmantojot pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa intensitāti un uz izsīkstošo resursu samazinātu izmantošanu.

3.6.3 Instrumenti, kas izmantoti saistībā ar ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu, lielākoties ir brīvprātīgi un ir balstīti uz informāciju (ekomarķējums, EMAS, patērētāju informētības palielināšanas kampaņas u. c.). Uzņēmumi un patērētāji šos

instrumentus izmanto pārāk maz — tie attiecas vien uz dažām jomām un sociālajām grupām. Saglabājot līdzšinējo pieeju, to nebūs viegli pastiprināt. Ir nepieciešams izmantot reglamentējošos instrumentus, lai pakāpeniski izskaustu neilgtspējīgus produktus un patēriņa modeļus.

3.7 Pievērsties jomām, kuras vidi ietekmē visbūtiskāk

3.7.1 Lielāko daļu videi kaitējošo apstākļu izraisa pārtikas preču un dzērienu patēriņš, mājokļi, infrastruktūra un mobilitāte, kā arī enerģētika un rūpnieciskā ražošana. Tāpēc jaunajā ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politikā pastiprinātu uzmanību vajadzētu pievērst visām šīm jomām. Ņemot vērā pārtikas produktu un dzērienu patēriņa būtiskās ietekmes saistību ar lauksaimniecību, šīs jomas politikai ir jābūt cieši saistītai ar ilgtspējīgas lauksaimniecības veicināšanas politiku.

3.7.2 Ilgtspējīga lauksaimniecība ietver saprātīgu dabas izejvielu izmantošanu, atbalstu bioloģiskai lauksaimniecībai un tādu lauksaimniecības pārtikas produktu ražošanu, kas nodrošina veselīgas un nepiesārņotas pārtikas piegādi starppatērētājiem un galapatērētājiem. EESK uzskata — lai lauksaimniecība būtu ilgtspējīga, būtiski ir visur nodrošināt pārtikas preču ražošanu pietiekamā apjomā un augstā kvalitātē, saglabājot reģionālās atšķirības un nenodarot kaitējumu videi, aizsargājot un kopjot lauku teritorijas, saglabājot produktu daudzveidību un tiem raksturīgās īpašās iezīmes un veicinot Eiropas kultūrvides un lauku teritoriju daudzveidību un bagātību ar dažādām sugām ⁽¹⁰⁾.

3.8 Pievērsties ne tikai enerģētikai un siltumnīcefekta gāzu emisijām, bet arī citiem resursiem un cita veida ietekmei uz vidi

3.8.1 Beidzamo gadu laikā ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanas politikā īpaša vērība ir pievērsta enerģijas patēriņa un siltumnīcefekta gāzu emisiju jautājumam. Tomēr ražošana un patēriņš rada arī citas sekas, kuras nebūtu vēlams atstāt novārtā, piemēram, ūdens resursu pārvaldības un aizsardzības, zemes izmantošanas un gaisa piesārņojuma jomā. Turpmāk ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politikai būtu jāietver arī politikas instrumentu piemērošana ne vien elektroenerģijas resursu patēriņam, bet arī citu resursu patēriņam, un būtu jāņem vērā globālā ietekme uz vidi.

3.9 Uzlabot ražošanas procesus un produktus

3.9.1 Lai mudinātu ražotājus uzlabot ražojumu ekoloģiskās īpašības visa dzīves cikla laikā, ražotāju paplašinātas atbildības princips, kas ir ieviests ar dažiem tiesību aktiem, būtu jāatzīst par pamatprincipu un uzņēmumu juridiskās atbildības pamatu.

⁽⁸⁾ EESK atzinums par tematu "Septītā vides rīcības programma un turpmākie pasākumi pēc Sestās vides rīcības programmas beigām", ziņotājs Ribbe kgs, (Skatīt šā Oficiālā Vēstneša 1. lpp).

⁽⁹⁾ Sk. arī EESK atzinumu par tematu "EESK nostāja par gatavojamos Apvienoto Nāciju Organizācijas konferencei par ilgtspējīgu attīstību (Rio+20)", ziņotājs Wilms kgs, OV C 143, 22.5.2012, 39. lpp.

⁽¹⁰⁾ EESK atzinums par tematu "Rio+20 konference: virzība uz "zaļo" ekonomiku un labāku pārvaldību", ziņotājs Wilms kgs, OV C 376, 22.12.2011, 102.-109. lpp.

3.9.2 Pārejot uz ilgtspējīgu ražošanu, priekšroka ir jādod divējai pieejai. Videi nekaitīgu produktu pētījumi un to attīstīšana ir jāveicina ar publisku pētniecības finansējumu, un ir jāpieņem piemēroti inovācijas atbalsta pasākumi. Turklāt, lai pakāpeniski izskaustu neilgtspējīgus produktus, būtu jāizmanto tādi reglamentējoši instrumenti kā direktīva par ekodizainu. Šajā nolūkā būtu jāpaplašina šīs direktīvas piemērošanas joma un jāpaātrina tās īstenošana.

3.9.3 Ja mērķis ir panākt, lai uzņēmumi un patērētāji vairāk pievērstos ilgtspējai, ļoti svarīgi ir rūpēties par produktu un pakalpojumu ekoloģisko īpašību pārredzamību. Šajā nolūkā konsultācijās par ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politiku Komisija ierosina izmantot metodes, kas dod iespēju noteikt produktu ekoloģisko ietekmi, un tas, šķiet, ir piemērots risinājums. Tas tomēr būs jāpapildina ar citiem instrumentiem (piemēram, IKP papildinošiem sociālajiem kritērijiem), lai uzlabotu tās informācijas nodošanu, kas ir saistīta ar ilgtspēju visā pārtikas aprites ciklā.

3.9.4 Ir jāatbalsta jauni uzņēmējdarbības modeļi, lai pašreizējo uzsvāru uz materiālu plūsmu aizstātu ar vērtību un labklājības veidošanu, priekšroku dodot, piemēram, nevis pirkšanai, bet preču izpirkumnomai, automobiļu koplietojumam un tādām loģistikas koncepcijām, kuru mērķis ir, izmantojot uzņēmumu sadarbību, samazināt tukšu kravas mašīnu braucienus.

3.10 Veicināt ilgtspējīgu patēriņu un dzīvesveidu

3.10.1 Lielāka vērtība nekā agrāk ir jāpievērš patēriņa veidu maiņai. Uzdevums ir patēriņu secīgi atsaistīt no negatīvas ietekmes uz vidi. Ir jāizveido tādu politikas instrumentu saistīts kopums, kuru mērķis ir veicināt ilgtspējīgu patērētāja rīcību un kuros ņemts vērā resursu atjaunošanās cikla ilgums un to robežas, kā arī ES iekšējā tirgus globālā ietekme (imports un eksports).

3.10.2 Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanas politikā ir jāņem vērā, ka tirgū ir jābūt ilgtspējīgiem produktiem un pakalpojumiem par pieņemamām cenām, skaidrai un uzticamai patērētājam paredzētai informācijai, kā arī piemērotiem ekonomiskiem stimuliem, lai patērētāji varētu veikt ilgtspējīgu izvēli. Pirmām kārtām būtu jā rūpējas par patērētāju informēšanas uzlabošanu un jāizvairās no neskaidras informācijas un ekoloģiskuma falsifikācijas.

3.10.3 Pieņemtajiem pasākumiem būtu **jāstiprina patērētāju apvienību kā pārmaiņu veicinātāju loma**, un pilsoniskās sabiedrības aprindās būtu jāveicina dialogs par ilgtspējīgu dzīvesveidu, veidojot *diskusiju platformas* viedokļu, pieredzes un labākās prakses apmaiņai šajā jomā.

3.10.4 Lai pārietu uz ilgtspējīgu dzīvesveidu, nepieciešams arī investēt piemērotās sabiedriskajās infrastruktūrās. Piemēram, lai varētu popularizēt sabiedrisko transportu kā alternatīvu personiskajam automobilim, ir jāizveido mūsdienīga sabiedriskā

transporta sistēma, ilgtspējīgam transportam vajadzīga elektrības un biodevielu infrastruktūra, savukārt aprites ekonomikai ir nepieciešamas efektīvas atpakaļnodošanas sistēmas un atkritumu savākšanas vietas nolietotiem produktiem.

3.10.5 EESK ir vairākkārt uzsvērusi izglītības programmu nozīmi, jo tās māca rīkoties efektīvi un ilgtspējīgi. EESK atkārtoti, ka šīs programmas būtu jāparedz ne tikai skolām un jauniešiem, kas, protams, ir svarīga auditorija, bet tās būtu jāadresē visiem iedzīvotājiem neatkarīgi no vecuma un sociālā stāvokļa, īpašu uzmanību pievēršot uzkrātai nevienlīdzībai ekoloģiska riska un kaitējuma apstākļos.

3.10.6 Ar savām prasībām pēc globālas ražošanas, loģistikas utt. patērētāju izvēli būtiski ietekmē nosūtītāji, mazumtirgotāji un citi piegādes ķēdes dalībnieki. Komisija izplatīšanai vēltās apaļā galda sarunās ir apspriedusies ar vislielākajiem Eiropas mazumtirgotājiem. Šādu stratēģiju varētu attiecināt arī uz pārējiem nosūtītājiem, loģistikas nozares uzņēmumiem utt.

3.10.7 Videi nekaitīgs publiskais iepirkums būtiski veicina ilgtspējīgu produktu tirgu attīstību. Ir jāmeklē iespējas palielināt videi nekaitīga publiskā iepirkuma efektivitāti.

3.11 Ekonomisku stimulu ieviešana nodokļu politikā

3.11.1 Iepriekšminētos ilgtspējīga patēriņa un ražošanas veicināšanas pasākumus var stiprināt, ar ekonomiska rakstura stimuliem mudinot uzņēmumus izvēlēties ilgtspējīgu rīcību — šādi stimuli, kā visiem zināms, atspoguļojas ne tikai tirgus cenās. Ilgtspējīga patēriņa un ražošanas politika ir jāatbalsta, palielinot nodokļu sistēmas pozitīvo ietekmi uz vidi ar ekonomisku stimulu pieņemšanas palīdzību, lai vienmērīgi sadalītu pārejas īstenošanā ieguldāmo darbu starp lielajiem uzņēmumiem un MVU, starp iedzīvotājiem, uzņēmumiem un patērētājiem, kā arī lai pakāpeniski atceltu videi kaitīgās subsīdijas. Tomēr šie pūliņi būs vērtīgi, ja būs jāziedo Eiropas sociālā modeļa finansējums, to aizstājot ar jauniem izsīkstošo avotu nodokļiem bez garantijas, ka šie ienākumi pēc tam tiks piešķirti sociālās aizsardzības finansēšanai. Tas būtu bīstami, dārgi un nelietderīgi. Jebkurā gadījumā nodokļu joma ir dalībvalstu kompetencē, un ilgtspējības un noturības perspektīvā nav vajadzības palielināt dalībvalstu konkurenci nodokļu jomā.

3.12 Nodrošināt pārejas taisnīgumu

3.12.1 Pāreja uz videi nekaitīgu ekonomiku būs ilgtspējīga, ja tās ietekmē radīsies tā sauktās "zaļās" darba vietas un ja, samazinoties ražošanas procesa negatīvajai ietekmei uz vidi, "zaļākas" kļūs esošās darba vietas, kā tas notiek, piemēram, atjaunojamās enerģijas ražošanas, ilgtspējīga transporta un energoefektīvu mājokļu jomā. Tomēr, lai šī pāreja sniegtu pozitīvus rezultātus, ir jāpieņem aktīvi politiski pasākumi, kuru pamatā ir sociālais

dialogs par sociālajiem aspektiem, kas vērsts uz pienācīgu un kvalitatīvu darba vietu radīšanu strādājošajiem (algas, darba apstākļi un attīstības iespējas). Aktīvi ir jāattīsta videi nekaitīgs tirgus un ekonomiskā darbība, kā arī pienācīgi un ar piemēro-

tiem atbalsta, apmācības un profesionālās pārkvalifikācijas pasākumiem jāstimulē atbilstošas profesionālās prasmes ⁽¹⁾, lai veicinātu vīriešu un sieviešu līdztiesību un rosinātu viņus vienlīdzīgi iesaistīties pārejas procesā.

Briselē, 2012. gada 26. aprīlī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ EESK atzinums par tematu "Ilgspējīgu, vidi saudzējošu darba vietu veicināšana un ES tiesību aktu kopums enerģētikas un klimata jomā", ziņotājs Iozia kgs, OV C 44, 11.2.2011, 110. lpp.